

8. Кудрявцева О.М. Конституційні засади захисту прав і свобод дитини в Україні: досвід, проблеми, перспективи / О.М. Кудрявцева // Історико-правовий часопис. – 2014. – №1 (3). –С. 49-53.

Кісловський А.В.

аспірант,

Національний університет «Одеська юридична академія»

ТЕОРЕТИЧНЕ СУПРОВОДЖЕННЯ РОЗРОБКИ ТА ПРИЙНЯТТЯ СТАТУТІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД МІСТ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день все більше і більше уваги привертає здійснення децентралізації публічної влади в Україні, а у контексті цього – і муніципальна реформа. Пильна увага до реформування місцевого самоврядування у державі викликана у тому числі прагненням до децентралізації публічної влади, яке є обов'язковим на шляху подальшого розвитку, у тому числі у напрямку європейської інтеграції. Децентралізація публічної влади обумовлює практичну реалізацію принципу субсидіарності, який передбачає з-поміж іншого, розширення повноважень органів місцевого самоврядування. Ймовірно, що цей процес буде супроводжуватися підвищенням правової самостійності органів місцевого самоврядування (ст. 4 Закону «Про місцеве самоврядування в Україні»). Відповідно, активізуються процедури розробки та прийняття статутів територіальних громад. Ця діяльність потребує належного теоретичного підґрунтя, у зв'язку з цим напрацювання у цьому напрямку слід всіляко вітати та заохочувати як такі, що мають підвищену актуальність.

Питання розробки та прийняття статутів територіальних громад міст в Україні привертали увагу фахівців з муніципального права України. Слід відмітити, що їхній інтерес «оформлювався» по-різному. Наприклад, М.П. Орзіх, П.М. Любченко та інші автори брали участь у розробці модельних статутів територіальних громад міст, або у розробці проектів статутів територіальних громад міст, у яких вони мешкали. О.В. Батанов приділив увагу не тільки практиці, але й теорії з цього питання, – він не тільки залучався до відповідних нормопроектних робіт, але й є автором низки теоретичних праць з цього питання. Д.Д. Заяць, А.Т. Назарко, Н.О. Чудик присвятили свої наукові праці статутам територіальних громад у цілому, а І.В. Ідесіс аналізувала виключно статuti територіальних громад міст в Україні. Нарешті, існує низка праць науково-практичного характеру, пов'язаних з розробкою та прийняттям статутів територіальних громад в Україні, до числа авторів яких можна віднести О.С. Орловського, А.С. Крупніка та інших. Попри значну розробленість цього питання слід зазначити, що ці автори не

приділяли належної уваги саме теоретичному підґрунтю муніципальної нормотворчості.

У цих тезах автор обґрунтовує важливість дослідження теоретичного підґрунтя розробки та прийняття статутів територіальних громад міст в Україні.

Слід погодитись з М.О. Баймуратовим, який зазначив, що «у сучасному світі місцеве самоврядування є найважливішим елементом конституційного ладу демократичних держав. Його соціальна та правова цінність полягає в тому, що воно фактично являє собою той специфічний рівень представницької і виконавчої публічної (самоврядної) муніципальної влади, що, з одного боку, бере участь у реалізації завдань і функцій держави на локальному рівні управління, а з іншого боку – реалізує систему специфічних різнорівневих та багатооб'єктних інтересів жителів певних територіальних одиниць, що пов'язані з необхідністю побудови стабільної життєдіяльності на локальному рівні соціуму та відрізняються від інтересів держави, але, в той же час, їм не суперечать» [1, с. 173]. «На стиці» інтересів органів місцевого самоврядування як органів публічної влади та інтересів жителів як членів територіальної громади як раз і знаходяться такі нормативні акти, як статuti територіальних громад.

Розробка та прийняття статутів територіальних громад міст в Україні є одним з проявів процесу нормотворчості. Традиційно наука конституційного права в Україні (така тенденція має місце з радянських часів, що можна простежити в юридичній літературі) не займається дослідженнями теоретичних основ нормотворчості. У працях конституційно-правового спрямування розглядаються лише ті особливості нормотворчості, які притаманні конкретному органу публічної влади та аналізуються у контексті інших конституційно-правових проблем.

Не є виключенням і дослідження, в межах якого автор публікує цю статтю – це дисертаційне дослідження на тему «Розробка та прийняття статутів територіальних громад міст в Україні: проблеми теорії та практики». У процесі написання цього дисертаційного дослідження хотілося б заповнити виявлену прогалину та більш ґрунтовно, ніж у працях попередників, освітити проблеми теорії.

В.В. Сухнос пише: «правотворчість може існувати як правотворчість компетентних державних органів, безпосередня правотворчість народу і санкціонування норм, при якому процес їх створення проходить поза державою» [2, с. 447]. Розглянемо це твердження більш детально по відношенню до статутів територіальних громад міст, адже воно у повній мірі не може бути застосовано до процесу розробки та прийняття статутів територіальних громад міст, принаймні наразі. Конституція України чітко відмежовує органи державної влади від органів місцевого самоврядування [3]. Так само послідовним та недвозначним у цьому є й Закон «Про місцеве самоврядування в Україні» [4]. Виходячи з

пропозиції автора, статути територіальних громад міст приймаються або в рамках безпосередньої нормотворчості народу (за умови законодавчої регламентації місцевих референдумів), або приймаються органами місцевого самоврядування – це третій випадок, а саме «санкціонування норм, при якому процес їх створення проходить поза державою». При цьому автором поняття правотворчості штучно звужується тільки до прийняття нормативного акту, у цьому випадку – статуту міської громади. Адже варіант того, що проект статуту розробляється за участю населення, і потім затверджується рішенням міської ради, у запропоновану ним класифікацію не укладається.

В якості висновку зазначимо, що наразі в Україні нагальним є як посилення теоретичного забезпечення розробки та прийняття статутів міських громад, так і організація зворотного процесу – привернення уваги фахівців з теорії держави і права до проблем статутної правотворчості.

Список використаних джерел:

1. Баймуратов М. Місцеве самоврядування як феномен сучасного українського конституціоналізму: основні параметри / М. Баймуратов // Проблеми сучасного українського конституціоналізму : Збірка наукових праць. На пошану першого Голови Конституційного Суду України, проф. Леоніда Юзькова / Конституц. Суд України, Акад. прав. Наук України. – К.: Логос, 2008. – С. 172-177.
2. Сухонос В. В. Теорія держави і права: Навчальний посібник / В. В. Сухонос. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2012. – 536 с.
3. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к / 96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 142.
4. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.